Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 206. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 3-го ВЕРЕСНЯ 1921.

VOL. XXIX. — No. 206. — JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, SEPTEMBER 3, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ҐЕНЕРАЛ БЕНДГОЛЦ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИСИЛКИ ВІЙСК

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 2. вересня. — Бригадир-ґерал Бендголц, котрого президент Гардинґ вислав в страйковий округ, щоби розглянув ситуацію, чи потрібна висилка федеральних війск, вислав нині телеґраму до военного департаменту, в котрій домагається висилки війск.

В сій телеґрамі ґенерал каже, що на його думку майнери не послухають проклямації президента, котрою сей взивав їх розійтися і вернути до своїх занять до полудня 1. вересня.

Ґенерал заявив, що він сподіється, що зараз по одержанню його телеґрами департаменто війни, президент Гардинґ оголосить другу відозву, яку він уже має виготовану на сю евентуальність, а в якій проголошується военний стан.

Ґенерал ще раз відкликався до демонструючих майнерів, висилаючи лист до Филипа Морея, віцепрезидента 17-го округа союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка). В тім листі він каже, що президент вислав його в страйковий округ, щоби побачив чи майнери виконують проклямацію і розходяться домів. Він упевняє юнійного урядника іменем стейтового ґубернатора, що стейтові власти не будуть непокоїти нікого, хто буде вертати домів.

ЗНОВ НАПАДАЮТЬ НА ДЕМОНСТРАНТІВ.

ЛОҐЕН, Вест Верджінія, 1. вересня. — Коло полудня прийшло до нової битви межи демонструючими майнерами та помічниками шерифів, нанятими ґанменами і добровольцями, що затягнулися до „горожанської оборони стейту".

Битви мали місце здовж гори Блер і здовж потока Крукед Крік, що йде границею межи повітами Бун і Лоґен. Кілько людий впало в тих битвах, не відомо, але припускають, що убито кільканайцятеро осіб.

Битва почалася з того, що велика валява добровольців, узброєних в машинові кріси і три літаки для розвідної служби, вийшло з міста Лоґен, котре служило їм за базу їх операцій, щоби мовляв не допустити до приходу демонструючих майнерів в страйковий округ.

Провідники напасників не знають навіть, кілько людий мають демонстранти, однак вони оцінюють з довжини боевої лінії, що їх може бути до 15.000 мужа. Боева лінія розтягається на 15 миль. Після слів помічників шерифів, зі стріляниниі майнерів видно, що вони добре узброєні і що вони мають подостатком амуніції.

(Лоґен, що нині становить базу для операцій проти демонструючих майнерів, се невеличке місточко, яке має всего яких пять тисяч душ населення. Гора Блер, на котрій має іти головна битва з майнерами, лежить 12 миль від Лоґен. Потік Крукед Крік, над котрим іде завзята битва, відлеглий головним гостинцем від Лоґен на вісім миль.)

ПЕРЕРИВАЮТЬ РУХ ПОЇЗДІВ ЧЕРЕЗ БИТВИ.

МЕДИСОН, Вест Верджінія, 1. вересня. — Зелізниця Чізепік енд Огайо Рейлвей подає до відома, що рух поїздів на її лініях, що переходять через страйковий округ Західної Верджінії, буде перерваний аж до дальшого повідомлення.

Через місто Медисон перейшла нині велика громада узброєних майнерів, очивидно, щоби піти на поміч демонтрантам, задержаним на границі повітів Бун і Лоґен. Їх було коло 500. Їхали на відкритих возах. Всі були узброєні.

Шерифи обчисляють, що на боевій лінії стоїть коло 8 до 10 тисяч збройних майнерів.

ПРОТЕСТ СТЕЙТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРОТИ ПРИВАТНИХ ДЕТЕКТИВІВ В СТРАКОВІМ ОКРУЗІ.

ГЕМОНД, Индіяна, 1. вересня. — Стейтова Федерація Праці Индіяни, яка почала вчора свою конвенцію в сім місті, ухвалила вислати до президента Гардинґа телеґраму, в котрій домагається, щоби американські федеральні війска, як уже підуть у страйковий округ Західної Верджінії, вигнали звідти приватних детективів Болдвина-Фелтса.

Рівночасно конвенція вислала свої симпатії майнерам округа Мінґо.

СОВЕТСЬКИЙ АҐЕНТ ОБЖАЛОВАНИЙ.

НЮ ЙОРК, 1. вересня. — Велика лава присяжних суддів постановила обжалувати на домагання пани Рози Вайс, адвокатки російського большевицького уряду, Роберта Гібраріо, котрий будучи аґентом советів для купна образів рухомих, мав натяґнути советського представника в Злучених Державах на 800.000 долярів.

Адвокатка большевицького уряду каже в позові, що Чібраріо був представником большевицького міністерства освіти для купування в Америці рухомих образків і машин до їх виставлювання, та що він зобовязався купувати се все на отвертім ринку. Місто сього він зорганізував компанії, якими він руководив самий, а які йому перепродували куплені у других підприемців товари. Він мав кромі сього брати з банку гроші на фалшовані посвідки висилки. Обжалований перечить обжалованню, і каже, що він не міг вислати куплених річий лише через перерванне торговельних зносин межи Америкою та Росією.

„ЗМОВА".

ЛЬВІВ, 14. липня. — Послідними днями, як подає один старшина, що прибув з Київщини, большевицька влада на Правобережу відкрила „контрреволюційну змову", в яку замішані червоні війска.

Переведено силу арештів межи командирами деяких червоних частин і заарештовано велику скількість української інтелігенції. Між иншим, заарештовано Миколайчука на Гайсинщині, який виявив себе ярим комуністом.

Суть змови не відома.

(Украінпрес).

ЮВИЛЕЙ І. ФРАНКА.

ТАРНІВ, 14. липня. — Тарнівська еміґрація урочисто відсвяткувала 5-ті роковини смерти великого писменника Івана Франка.

За почином хорової громади улаштовано концерт, складений зі співів і деклямації творів Франка.

Староста громади В. Пащенко прочитав реферат про життя і діяльність І. Франка.

(Украінпрес).

БОМБІСТИ.

ЗВЯГІЛЬ, 12. липня. — 25-го червця на станції Боярка зявилися 2 смільчаки з бомбами. Для обезброєння їх Орто-чека закликала зелізничу охорону, яка відкрила кулеметний огонь.

Один з бомбістів кинув бомбу. Вибух розігнав червону сторожу і смільчаки зникли з... кулеметом.

(Украінпрес).

НОВА ПАНЩИНА.

Староство в Бродах чи якась вища власть допускається не аби яких штучок. Ось завізвало воно всіх війтів і мимо протестів наказало кождому селянинови брідського повіту працювати в Бродах по 14 днів з кіньми при розбиранню жидівських спалених домів, з котрих цеглу дають експозитури як матеріял на відбудову. Такто робиться подвійна робота. Гроші на відбудову до кармана, а ти селянине Українче працюй по 14 днів якоїсь панщини. Правда дають притім чорної кави рано і вечір, а в полудне зупи. Заморюють людність до решти. Жінки і своячки тих гельотів тягнуть по 6 миль з цілого повіту з горнятами і бараболями до Бродів, щоби мужам і синам принести їду, бо гинуть з голоду. По селах ловлять жадарми хлопців до робіт на 14 днів. Хто з них не втече до ліса або в який став а піде панкам з експозитури або жандармам робити в поле, того увільняють від тої панщини.

ЗА АРАБСЬКО-ЖИДІВСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

Доносять з Лондону, що небавом має відбутися там конференція Виконавчого комітету всесвітної сіоністичної організації з арабською делеґацією. Ця конференція має на меті довести до порозуміння та мирного співжиття поміж Арабами і Жидами в Палестині. Цілою справою заінтересувалося дуже англійське міністерство кольоній. Політичні кола переконані, що знайдеться спосіб порозуміння для змагань сіоністів і амбіції Арабів.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСИЙ

Зараз по Великодни арештували в Ланчині, п. Надвірна, б. хорунжого УГА. Т. Голінея за те, що він „зважився" на Великдень читати селянам коло церкви „Батьківщину". Замічаємо що п. Голінея вже раз був в Тухолі — а тепер повезли його туди вдруге.

ПОЛЬСЬКИЙ ҐУБЕРНАТОР ГУЛЯЄ.

Дня 10. серпня ц. р. сконфіскувала прокураторія у Львові усі українські часописи, а саме: денник: „Український Вістник" і „Вперед" та тижневик „Батьківщина". День перед тим уляг конфіскаті гумористично сатиричних журнам „Будяк".

ГОЛОДНИХ ВЕЗУТЬ НА УКРАЇНУ.

В проскурівському повіті розпочалося розташовування привезеного з московських голдних ґуберній населення (по развьостке). На кожде село припадає до сто родин, або пересічно около 500 душ. Настрій селянства до цих переселенців крайно ворожий. Тільки завдяки охороні червоноармейців досі не прийшло до кровопроливу.

ПОЛЯКИ ПРО ВЛАСНУ ПОЛІЦІЮ

„Слово Польске" так пише про польську поліцію:

„Державна поліція, оплачувана всіми громадянами, замість стежити за порядком, виконанням розпорядків, слідженням за злочинцями, дістає тайні обіжники і накази, щоби доносила, які в її районі розходяться часописи, до яких партій належать громадяне, який процент приклонників мають поодинокі партії. В одному з останніх тайних обіжників приказано поліції стежити, що говорять священники на проповідниці.

Ганьба тим, що видають такі приказі. Не є вони кращі від царських оправців і катів".

ПОЛОЖЕННЯ В КАМЯНЦІ.

По словам достовірної людини, якій вдалося втекти з Камянця, в останніх днях не має ніякого получення між Камянцем і Винницею. Настрій більшевицьких властей нервовий. Камянець охороняється військовими стежами. Канцелярія Чека вивезена підводами до Винниці. Військо на ніч розташовується по околиці. Бояться налету повстанців. По останнім відомостям в Камянці відділ Заблотного веде боротьбу з комуністами на теренах повітів ямпільського, воушицького і могилівського Новоушиня була кілька годин в руках повстанців.

ПРОТИ РЕКВІЗИЦІЙ.

З Мінська доносять, що на Україні людність нищить мости і залізничі шляхи, аби більшевикам утруднити вивіз збіжа.

ХОЛЕРА В ДНІПРОВІЙ ВОДІ.

В области долішного бігу Дніпра замічено кілька випадків холери. В Дніпровій воді, взятій з ріки біля села Лепатики знайдено бацілі холери.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ.

„Українське Т-во Прихильників Освіти" у Відні приступає до зладження „Української Народньої Енциклопедії" — популярного лексикону (на взір малих лексиконів Лярусса, Мейера, Брокгавза і т. п.), який складати-меться з двох томів великої вісімки по 800 сторінок кождий. Тимчасовий редакційний комітет склався з професорів: Ст. Дністрянського (правник), Івана Крипкевича (історик), Івана Раковського (антропольоґ), Степана Рудницького (ґеограф) й Василя Щурата (історик писменства).

Ініціятори видавництва сподіваються закінчити обидва томи до кінця року 1922-го.

Відділ Укр. Т-ва Прихильників Освіти у Відні випустив проспект-зазив, яким закликає наше громадянство зголошуватись до передплати. Кождий, хто зголоситься до передплати, зобовязується до кінця сього року внести 400 німецьких марок в цілости або ратами. Зголошення можна надсилати до Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

ПОЛЬСЬКІ КВАТИРУНКИ.

Відомо дуже добре, яку ціль мають польські власти, розкватировуючи свої війська по українських селах. Самі польські жовніри кажуть до селян „ви маце нас живіч". Кватирунки ці стали язвою сіл. З. с. Глиняни, жовківського повіту пишуть наш: Наше село віддалене від міста Жовкви 6 кільометрів, числить около 300 домів, а населення по більшій части бідне, жиє з праці рук (гончарі) Послідними часами розкватирована була в селі перша ескадрона 9. полку кінноти, котра далася немало в знаки нашому населенню. До вдови Ч. призначили 6 жовнірів і 6 коней, а коли вона просила, щоби не давали до неї жовнірів, бо вона без мужа, то польський вахмістр відповів: „А тераз мевнзув маце дощць". Заохочені польські жовніри гуляли до вподоби. Забрали сіно, яке тільки було, відривали двері від стодоли „бо то гайдамацке". Що дня убивали собі курочку, а вечерами пробували знасилувати молоду женщину, котра лишала пусткою свій дім, а хоронилась по сусідах. Коли місцевий учитель М. став в обороні місцевого населення і просив польського старшину, щоби припинив надужиття, то польський старшина не тільки не зарядив нічого, але позволив своїм жовнірам ординарно вилаяти учителя та грозити йому повішенням.

МІЖНАРОДНІЙ ЗЇЗД ДРУКАРІВ

Міжнародній зїзд друкарів має відбутися у Відні д. 5. вересня ц. р. На дневному порядку є між иншим справа зеднання з орґанізацією літоґрафів і переплетників та створення міжнародньої каси резерв. Досі зголосили вже свою участь в зїзді друкарські орґанізації Юґославії, Данії, Франції, Німеччини, Мадярщини, Болгарії, Люксембурга. Італії Австрії, Семигороду і Банату, Норвегії та Анґлії.

ТРОЦЬКИЙ СКАРЖИТЬСЯ, ЩО НАРІД ВБИВАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ КОМІСАРІВ

РИҐА, столиця Латвії, 1. вересня. — У второк вночі говорив в Москві на зборах совета комісар Леон Троцький. У своїй промові він нарікав, що „білі терористи" (се найімовірнійше — терористи соціялісти-революціонери) убили за останніх два місяці 8 большевицьких лідерів.

Подає про се большевицька телеґрафічна аґенція „Роста", котра доносить також про замах на житте М. Зіновева, голови екзекутивного комітету „третього інтернаціоналу", а також М. Ґоркого і М. Ансільовіча. Крім того товпа напала була на поїзд Леоніда Крассіна, яким він віз золото і діяманти.

СПРАВА ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА ЗАСТРЯГЛА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 1. вересня. — Рада Ліґи Народів постановила сьогодня пополудни передати справу Горішнього Шлеска до вирішення 4 непостійним членам Ради Ліґи Народів.

Сі члени є слідуючі: Павло Гіманс, представник Бельґії, Др. В. К. Веллінґтон Ку, представник Хін (Китаю); граф Кінонес де Леон, представник Еспанії; др. Ґастоа да Кунґа, представник Бразилії.

ЗАМІТКА. — Рада Ліґи Народів складається тепер з представників 8 держав. Постійними членами Ради Ліґи Народів є: Велика Британія, Італія, Франція і Японія, а мала ще бути й Америка, але усунулась. Непостійними членами тепер є: Бельґія, Еспанія, Бразилія і Китай. Сі члени можуть бути змінювані.

Справу Горішнього Шлеска один передає другому, як пилку в грі.

Наперед рішала її версайська мирова рада. Потім передала вона її міжаліянтській комісії, яка перевела плебісцит. Потім переняла її аліянтська Найвисша Рада. Ся віддала Раді Ліґи Народів, а та тепер віддає лише 4 непостійним своїм членам.

Ті повинні передати справу Зборови Ліґи Народів, який зачинає наради 15. с. м., а Збір повинен передати Постійному Судови Міжнародньої Справедливости, а сей Господу Богу.

Се один з плодів французького „мира в Европі".

ДЕ ВАЛЕРА ВИСЛАВ ВІДПОВІДЬ ЛЛОЙДОВИ ДЖОРДЖЕВИ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 1. вересня. — Айриський республіканський кабінет вислав відповідь на останню заяву британського премієра Ллойда Джорджа, котрий тепер пробуває в Шотляндії.

Інформаційне бюро „шин-фейнерів" (ірляндських самостійників) не подало до відома сеї відповіди, заявляючи, що оголосить її аж дізнається, що премієр Ллойд Джердж вже має її в руках.

Де Валера переслав сю відповідь Ллойдови Джорджеви членом айриського республіканського парляменту, Робертом С. Бартоном, котрий вже давнійше сповняв для лідера айриських самостійників місію курієра в його зносинах з британським премієром.

Запевняють, що айриська відповідь була вдруге переписана, коли вибухли заворушення в Белфасті, столиці Олстеру (північної Ірляндії(яка не хоче відриватись від Великої Британії).

Запевняють, що у відповіди сказано, що айриські самостійники годяться на дальші переговори з правительством Великої Британії. Мирові повновласники покищо ще не визначені.

ЗАМІСЦЬ ЗЕЛЕНОГО—ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР В ІРЛЯНДІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 1. вересня. — Ірляндія тепер в обіймах горожанської війни.

В Белфасті, столиці Олстеру (північної Ірляндії) кипить кровава боротьба на улицях міста від кількох днів. Падуть жертви в убитих і ранених по обох сторонах, як по стороні протестантів (котрі не хотять відлучитись від Великої Британії) так і невеликої громади „шин-бейнерів" (Айришів католиків).

Північні „шин-фейнери" є найбільше крайні загорільці і вони недавно в розмові з Де Валерою різко накинулись на нього за його уґодовість.

Крім того в полудневій части Ірляндії, в місті Корк зачались большевицькі бунти. Робітники захоплюють фабрики і вивішують на них червоні прапори.

Загалом, ситуація в Ірляндії дуже поважна.

Покищо „шин-фейнери" поводяться спокійно, бо вижидають остаточного вирішення мирових переговорів з британським правительством.

Оптимісти (ті, що вижидають найліпшого) все ще вірять в успіх мирових переговорів.

ЮҐОСЛАВЯНСЬКА ДЕРЖАВНА ПОЗИЧКА.

БІЛГОРОД, столиця Юґославії (Сербії, Хорватії, Словенії), 1. вересня. — Юґославянське правительство оголосило позичку на 500 міліонів динарів (номінально до $100,000,000, але після теперішньої грошевої вимінни лише около 12 міліонів долярів).

Нині отворено продаж позички, від якої правительство платить 7%.

Юґославяни, що живуть в Америці на еміґрації, зголосилися перші до підписки на позичку.

Юґославяни з Істрії і Гориції, які заняла Італія, підписали юґославянську позичку на 1,200,000 динарів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕЩАСЛИВИЙ МИР В ЕВРОПІ.

Приїхав з Европи американський банкир Отто Г. Кан, і розповідає про свої вражіння в тій старій культурній части світа, що вела велику війну для самознищення, чи самоозначення.

Він каже, що Европа є нещаслива, а причиною її нещастя є ті мирові договори, які за французьким диктатом аліянти собі понапідписували.

Він вказує на те, що три роки минає від перемиря, а війна ще є в Европі. Далі й на се, що в Европі є промисловий застій і нужда, а немає нічого певного.

Причиною того всього є те, що французькі міністри, котрі знова були під диктатом своїх ґенералів і банкирів, диктували аліянтам, котрі потурали їм яко союзникам, таку мирову політику, яка виглядала корисною для французьких ґенералів і банкирів. Але того він вже не каже.

Згідно з тою французькою мировою політикою аліянти „замирили" Німеччину; покраяли і „замирили" Австрію, Угорщину, Туреччину і Болгарію.

А потім сіли далі до столика розказувати „замиреним" народам, як мають жити; що робити; а чого не робити, а, загалом, як мають слухати своїх нових „босів" аліянтів.

До того ще Франція вважає себе за одинокого „боса", який з ласки аліянтів нібито самий має правити як не цілим світом, то бодай Европою. Аби мати пострах на других зі сходу, французькі ґенерали взяли мапу і ножиці і викраяли собі „історичну" панську Польщу, яку встромили з „роґатифкою" на тичку, а тичку в чуже просо і відтам кричать: сяга, сяга!

Дивиться на се Анґлія і головою киває: Куди тобі, французький когуте, правити світом, чи хотяйби лиш Европою...

А тесаме повторяють й Італійці і Японці, ба і другі меньші народи.

Анґлійські політики ніколи не одушевлялись французьким пановиннем над світом, а тепер то вже найменьше мають до сього охоти. Вони глядять з кпинами і глузованнем на французькі виправи по світову владу. І ще навіть їм усюди підставляють ногу. Куди Француз іде з карабіном і з „дипльоматичними паперами", туди Анґлієць іде зі своєю старою хитростю; попсує йому роботу (якщо Француз самий вже не зіпсує), а потім стає і сміється.

Побудувала собі Франція „історичну" Польщу. Анґлія з того мертворожденого твору сміється. Чим більше Франція, чи навіть і Польща, тим французьким чудернацьким твором одушевляється, тим більше з того Анґлія сміється. А щоби творців довести до злости, Анґлія від часу до часу говорить правду про ту гумористичну „історичну" Польщу.

Іноді приходять з Европи такі вісти: Анґлія з Францією погодились. Все ол-райт. Буде все добре і спокійно.

Як се було в четвер якогось тижня, то можна надіятись, що та „згода" потриває до пятниці тогосамого тижня. Хто у згоду легкодушно повірить, то за кілька днів себе переконає, що напусто вірив.

Бо Анґлія ніколи не згодиться на військове пановання Франції в Европі.

Вона загалом не хоче в Европі жадних „пануючих" держав, а вже особливо такої Франції, що до того не має жадних спосібностий, і котра тепер до помочі ще тягне собі таку лахмітницю як Польща.

Отже французька виправа по пановання в Европі є програна до нащадку, передівсім і головно тому, що Анґлія того не хоче і до нього ніколи не допустить.

Одним з могучих чинників проти французького пановання в Европі й у світі була Ліґа Народів, яку Анґлія все завзято підпирала, а в якій сподівалась поховати пляни французької всевлади.

Другим чинником має бути конференція над розоруженнем у Вашинґтоні, яка вправді вийшла з Вашинґтону, але дальша її історія може викаже, що ідея про неї туди замандрувала з Лондону.

Третім чинником проти відновленої наполеонської мрії про французьку всевладу може бути затіснення анґлійсько-американської приязни, яка покаже, кілько варта баналюки про „будучу анґлійсько-американську війну", а також докаже світови, що лише Анґлія спосібна панувати у світі.

Може тими всіми шляхами Анґлії вдасться в делікатний спосіб „примирити" і присмирити Францію, а тоді й цілу Европу.

Коли вже в Европі настане розоруженне і мир, тоді Анґлія зможе заводити порядки і привернути, при помочі Америки, нормальні (правильні) умови в промислових і загалом економічних, а затим і політичних відносинах в цілій Европі.

Тоді аж американський банкир Отто Г. Кан, і другі Американці скажуть, що Европа не терпить через мир. Бо той „мир" мусить бути направлений. Такі злочинні твори як „історична Польща" мусять бути знищені. Тоді може настати дійсний мир та економічне відродженне й усталенне відносин в Европі.

Зробить се Анґлія, так зискає богато в Европі. А не зробить вона, виручить її час.

ПОЛЬСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ХОТЯТЬ ВІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ДО ПОЛЬЩІ.

(Від власного кореспондента).

Недавно краківський соціялістичний „Напшуд" писав, що Польща повинна дати українській Галичині „ як найширшу автономію", навіть таку широку як Анґлія задумує дати Ірляндії, — бо инакше Польща готова втратити „сю прастару польську землю". З сього бачите, що для польського соціялістичного часопису українська Галичина є „прастарою польською землею", яка повинна на віки належати до Польщі.

Дня 29. липня с. р. польські соціялістичні посли в польськім соймі (пос. Маліновський і товариші) внесли до правительства інтерпеляцію в справі переслідувань українського населення „на кресах", себто на Волині, Холмщині і Підляшу.

В сій інтерпеляції польські соціялістичні посли найперше жалуються на те, що — мовляв — „безчисленні посольські інтерпеляції в справі уздоровлення адміністраційних відносин та впорядкування національних справ „на кресах" не тільки не мають успіху, але панове міністри не зволять навіть відповідати на них".

З сього видно, як виглядає „парляментаризм" в Польщі, де міністри на посольські інтерпеляції навіть не відповідають.

Далі кажуть соціялістичні посли в своїй інтерпеляції осьщо: „Адміністраційно-правні відносини на Волині, нетакт і н е б у в а л а несправедливість властий у відношенню до місцевого, переважно українського населення, утворюють податний ґрунт, по думці большевицьких плянів, до приготування революційних заговорів, які мають за ціль відірвання цілих східних „кресів" аж по Буг від Польщі".

Інтерпеляція — як звичайно — кінчиться поставленнем ряду питань до правительства: чи міністри будуть відповідати на інтерпеляції в означеним реченці, чи правительство хоче занятися уздоровленнем адміністрації „на кресах", чи президент міністрів дасть на засіданню повного сойму інформації про стан адміністрації „на кресах" і — **що найважнійше! — „чи правительство рішається взяти на себе відповідальність перед польським народом і історією за відірванне сеї провінції від польської републики?**

Ось що є журою польських соціялістів! Вони бояться, що ті страшні злочини, яких Польща допускається на українськім народі Волині, Холмщини і Підляша, доведе вкінці до того, що катований український нарід повстане і скине з себе польське ярмо.

І вони домагаються лагіднійшого режиму супроти українського народу в тій цілі, щоб він поволи привик до польського ярма й остав у нім на віки.

Польські соціялісти разом з усіми иншими польськими партіями спільно завойовували українські землі, а тепер дбають про те, як завойовані українські землі на віки задержати при Польщі.

Так виглядає в розумінню польських соціялістів „свобода народів". Вони так само, як всі инші польські партії, хотіли би, щоби Польща вічно панувала над українськими землями. Ріжниця тільки в тім, що теперішне польське правительство думає укріпити польське пановання на українських землях **винищуваннем** українського народу, а польські соціялісти думають, що польське пановання на українських землях ліпше укріпить **лагідність** супроти українського народу. Мовляв, український хлоп не буде бунтуватися, коли буде мати доброго пана...

Очевидно, що польські соціялісти, доки будуть дбати про вдержанне польського пановання на українських землях, є такими самими ворогами українського народу, як всі инші Поляки.

Гайдельберг, 11. серпня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ГОЛОД І УКРАЇНА.

Було це літом 1901 року. До „Центрального готелю" в Кракові заїхав був оден з відомих Українців із Петербурга. Я пішов провідати його, бо він був хорий і їхав у Німеччину лічитися.

З ним їхав також один Москаль, співробітник, чи навіть оден з редакторів „Біржевих Ведомостій".

Ми розбалакалися і не зчулися як зробилася північ.

У тій розмові довідався я, що державний буджет Росії, це величезна, але дуже погана машина. Її требаб від основ перестроїти, бо вона рішучо не відповідає модерній державній економії. Між тим російські економісти вгорі рвуть, а в долині латають. Ціла їх штука зводиться до того, щоб шву не було видно. Треба так справу повести, щоб ніхто не додивився, де лежить запорпана собака. А що буджет великий, так і не легко провірити його, не легко добачитися, скільки і де накрадено, скільки й де нашаховано. „А коли — казав добродій з „Біржевих Ведомостій" — коли дійде до цього, що довше годі шахрувати, бо наслідки буджетових дефектів надто видаються в очі, тоді приходить війна. Війна, це такий книговід, що перечеркує цілі сторінки „дебет і габет" і починає їх на ново. Що було перед війною, те пішло у воду, а по війні починається щось ніби инше, нове, поки те нове знов не захорує на стару недугу — обкрещування, марнування, розтрачування загального добра".

По його думці, тоді, себто 1901 року, буджет Росії доходив як раз до такої точки, коли довше годі шахрувати і тому він впевняв мене, що мусить прийти війна і то незабаром за літ кілька, не дивлячись на те, що цар її не хоче, і що він починає ніби якусь пацифікаційну акцію. „Або війна, або революція, себто перехід від безконтрольної державної господарки до парляментарного устрою, котрий ухвалює і провірює доходи й видатки держави. Будьте певні, — казав цей економіст, — що роськійські політики, коли перед ними буде альтернатива: війна, або революція, — виберуть війну. Це ризико, бо програна війна веде за собою зреволюцьвавання мас, але тому, що ніколи не нзати, хто побідить, тому Росія вибере війну. Що буде, те буде, а на якийсь час, революція буде відсунена".

Ці слова пригадую собі дуже добре, бо вони незабаром здійснилися. Прийшла японська війна. Росія програла. Вибухла революція. Але й революцію програв народ. Почалися реформи, а коли ті реформи стали загрожувати царському самодержавію, Росія кинулася стрімголов у нову велику війну. Поставила все на одну карту і — програма. Наступила ліквідація царату. На місци Миколи II. сів Троцький. Державний буджет прибрав форми ніґде й ніколи не бачені й не практиковані. Росія оперувала числами не реальними, а фантастичними. Цього буджету вже ніхто провірити не може. Його треба прямо перечеркнути. І ось голод підступає до головної книги російських державних фінансів і простягає свої худі руки, щоб порвати листки. І він їх порве, голод найстрашнійший з усіх економістів, ворог усякої теорії, усяких реформ на папері, не вблаганий, безкомпромісовий реаліст.

І ще одно затямив я собі з тодішної розмови, а саме вислів співробітника „Біржевих Ведомостій" про непродуктивність корінно-російських губерній: „Московської, Пермської, Тверської, Калужської, Вятської і т. д. Всіх їх 13 на 53. До них держава рік-річно докладає. Вони не живлять себе, а жиють коштом і продуктами других земель. У першій мірі девяти українських губерній. На гадку мого співбесідника це ненормально і небезпечно. Воно може триматися тільки при самодержавнім устрою і то так довго, поки не пошириться поміж експльоотованими свідомість експльоатації.

Колиб Росія перетворилася в конституційну, сконфедеровану державу, колиб інородцям дана була спромога поширити в себе науку й просвіту, тоді окраїни підняли-б сейчас боротьбу з центром, бо Росія держава наскрізь аграрна, а аграрій дуже вражливий на точці експльоатації своєї праці..."

І це пророцтво справдилося теж від початку до кінця.

З розвалом Росії, почалася боротьба окраїн з центром. Окраїни не хотіли годувати центральної Росії, яка привикла жити на чужий рахунок.

Року 1916 Україна, Кубань і північний Кавказ мали приблизно міліярд шістьсот міліонів пудів збіжа. Решта Росії з королівством польським і т. д. мало що більше, бо лиш міліярд вісімсот пудів.

Як большевики перебрали Росію в свої руки в Росії було збіжевого запасу яких 700 міліонів пудів, крім потрібної скількости зерна на засів. З того яких 500 міліонів пудів було на Україні.

Большевики, замісць зрозуміти, що судьба Росії лежить в першій мірі в складнім питанню як прохарчувати 180 міліонів народу, бавилися в утопійні експеріменти. Замісць дати Україні спокій, щоб вона могла як найбільше збіжа продукувати і свою надпродукцію віддавати центральним губерніям дорогою купна, або обміну, вони кинулися грабити цих 500 міліонів пудів, які приблизно крилися на Україні. Політика політикою, а тут ходило в першій мірі о розвязку важного економічного питання.

Український селянин боронив своєї землі, захищав свого продукту, а коли не бачив иншого ратунку, то не обсівав землі, бо казав: „пощо я маю для других працювати?" Замісць орати й сіяти він ішов у відділи повстанчі, бо праця під примусом, праця без надії кращого завтра, праця без певности, що він працює на своїм і для своїх, така праця не була йому по душі. Він мусів бунтуватися.

Колиб Україна осталася була самостійно юдержавою, то нині Росія не потрібувалаб була благати ратунку й милосердія у цілім світі, на Україні булоб стільки лишнього збіжа з попередних літ, що оставалобся було тільки одно нерішене питання, а саме, як це збіже найскорще та найкраще довести в голодуючі російські губернії.

А так нині дійшло до того, що 6 українських губерній мають недорід, а тільки 3, себто Київ, Поділля і Волинь мають гарний урожай.

Про поміч Росії від України не може бути й мови. А всеж таки большевики і дальше грузнуть у своїй божевільній тактиці. Вони шлють цілі полчища своїх війск якраз у ці губернії, щоб вони їх харчували. Червоногварційці зїдять як саранча усе що має Київщина, Поділля і Волинь і на другий рік навіть у цих трьох губерніях буде голод.

На другий рік. А хібаж їх це обходить, що буде на другий рік? Вони господарювали з дня на день, не оглядалися що буде завтра і результатом такої господарки являється голод.

Німецькі ліві часописи силкуються хоч у деякій частині тую вину скинути з большевиків. Вони кажуть, що голод спричинила війна і посуха.

Та мабуть сами в це не вірять.

Правда, що війна, відтягнувши від плуга міліони робучих рук, зменьшила великість управної землі з 32 міліонів десятин в 1913 році на 24 міліони в 1916.

Але не забуваймо, що через окупацію Росії Німцями та Австрійцями богато землі відпало з цього рахунку і що відпав також збіжевий експорт з Росії. начиться, хоч Росія, замісць 32 міліони десятин обробила тільки 24, то хліба мала вона досить і большевики, як вище було сказано, застали все таки 700 міліонів пудів збіжевої резерви.

Але якже вони повели економію своєї держави?

Тримали й дальше величезну армію своїй червоноґвардейців, зруйнували промисл, витворили велитеньську бюрократію і своїм фанатичним принціпом вивластнення селянина з землі і зі здобутків праці, вбили в йому хліборобську енерґію. начиться треба було годувати міліони червоноґвардейців, міліони безробітних міських пролетарів, сотки тисяч усяких комісарів, чекістів та инших большевицьких урядників, а селянинові праця на рілі стала карою, бо йому бракувало доброго зерна на засів, бракувало плуга, серпа, навіть ціпа, бракувало чобота, соли й сірника, — бракувало охоти!

Потворено „комбідоти", себто всяке шумовиння, що витворилося на селі, або нахлинуло на його зміст, мало продукуючого селянина прибрати в свої руки, мало його зневолити до праці для других, для тих других, що нічо не робили лиш радили, мітинґували, судили та розстрілювали людий, щоб менше було ротів до їжі. Селян хотіли кинути на селян, а коли і це не помогло, пішли на уступки. Дозволили продавати збіжа, мати деяку приватну власність і т. д. Але ще було за пізно. Голод стояв уже за порогом, — і тепер його тяжко відігнати туди, звідки прийшов...

А висновки?

Висновки прості. Треба помагати голодуючій Росії і на жаль, мусимо сказати, **треба помагати шістьом голодним губерніям України,** бо це обовязок християнського світогляду, це обовязок культурного світа, це тому світови наказує — розум. Голод в Росії може цілу Европу довести до страшної катастрофи.

Але мало того. Треба подбати, що буде завтра. Треба подбати про збіжа, щоб обсіяти яких хоч найменьше 25 міліонів десятин, бо як ні, то на другий рік повториться та сама траґедія, тільки в формах далеко страшнійших.

Тої ратункової акції годі перевести дорогою нинішнього большевицького режіму. Тому то світ мусить сказати: понехайте, панове, всякі ваші експеріменти, бо вони коштують за богато. Тут треба накормити і ратувати від найстрашнійшої голодової смерти 32 міліони людий. Це перше і найважнійше! А рівночасно мусить бути сказане: лишіть шпіхлер Европи, Україну, таким, яким він хоче бути. Дайте Україні самовизначення. Вона скоро прийде до себе, вона може вже на другий рік мати надпродукцію збіжа і то, чого сама не потрібуватиме в першій мірі пішле вам, щоби ви не голодували. Але пішле по доброму, — насильно в неї не візьмете.

Це мусить бути сказане, не дивлячись що богато часописів від „Діе Глохе" до „Вперед" будуть гніватися на нас. Правда, як лікарство гірка, та вона здорова.

VERAX.

З ПРИВОДУ АМЕРИКАНСЬКОГО СВЯТА ПОНЕДІЛКОВЕ ЧИСЛО НЕ ВИЙДЕ.

Редакція „СВОБОДИ".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Укр. Січ", від 136, повідомляє, що 3-квартальний мітінг відбудеться о 1-шій годині пополудни в неділю, 4. вересня, в гали парафіяльній під ч. 220 Джейн стр. На порядку нарад справа позички національної оборони для здобуття і закріплення Галицької Держави. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Л. Кравчишин, пр., Н. Винник, секр.

ОТВОРЕННЄ ШКІЛЬНОГО КУРСУ.

Академія в Блумфілд одинока висша школа в Америці, в якій учать української мови. Курс шкільний починаєсь 13. вересня, 1921. По близші інформації вдаватись.

BASIL KUSIW,
165 Liberty St., Bloomfield, N. J.

НАДІСЛАНЕ.

Ся особа, котра пошукувала **ЕРЕМІЯ БИКОВА** з Харківщини (Ю. Л—о), зволить звернути свою увагу на понисше письмо, котре надіслав д. Валентин Куц з Парани, Бразилія і з ним порозуміється.

Еремій Биков з Харківщини мешкає на кольонії Vera Guarany у Парані. Був жонатий з Галичанкою, котра недавно померла, лишивши троє дітей: дві дівчинки і одного хлопця. Адреса до нього така поплутана, що інтересовані нехай просто звертаються до мене, а я якось йому передам. Пошт. адреса така: correio sede Iguassu colonia Vera Guarany, via Estacao Paciencia, Estado de Santa Catharina, Brazil, а моя адреса: Valentine Kuc, Paulo Frontin, Parana, Brazil.

ДОЛЯ ВКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ З АМЕРИКИ НА ВКРАЇНІ.

(Під розвагу тим, що їдуть тепер на більшевицьку Вкраїну).

Весною ц. р. стрінувся я на Вкраїні з робітниками Українцями, що приїхали сюди недавно з Америки в надії знайти тут ліпше життє як там. Я коротко перекажу Вам їхні слова, а Ви вже самі витягайте з цього всього висновки. Особливо хай добре обміркують це ті, що вибираються, або хотять виїхати зараз на Вкраїну.

В Америці (Сполучених Державах і Канаді) виходе багато українських газет — почали так своє оповіданнє американські Українці — і більшість з них ганить більшевиків-комуністів, називаючи їх — і як ми це тепер побачили, цілком справедливо — гнобителями укр. народу і обманцями. Одна тільки газета „Укр. Вісти" завзято обороняє комуністів, розхвалює теперішнє життє на Вкраїні, каже, що там самі робітники є собі панами, а експльоататорів, ні „босів" там нема. Ніхто не стоїть тобі над карком, прийде час, отримаєш місячну пенсію і то не десятками, як платять в Америці, а заробляти-меш тисячі. Як візьмеш, то буде що рахувати — так писала після слів оповідачів ця газета. В складі американської комуністичної партії істнує укр. секція. Вона веде завзяту агітацію комуністичну поміж укр. робітництвом, улаштовуючи робітничі мітинги, видаючи підпільні комуністичні газети („Комуніста" в Ню Йорку). І що Ви там в них на мітингах не почуєте, а в газетах не вичитаєте?

Що в цілому світі, особливо в Америці жить дуже погано, бо скрізь позасідали великі пани, багачі, буржуї, (а тепер ми побачили, що з ними далеко краще життє, як з комуністами); що вони нічого не роблять, а ми, робітники на них робимо і т. д. А ось в Росії і на Вкраїні, так там не те. Там панів і буржуїв поскидали, а владу взяли в свої руки самі робітники (цебто комуністи, що видають себе за найліпших оборонців робітників). За теж там тепер велике добро. Кожен має роботу, яку сам забажає, робить 8 годин денно (а тепер побачили ми, що не 8 а 16 годин, бо коли взяти ріжні суботники*) та воскресники**) з овертаймами що дня, і нібито все для революції, то коли не вийшло більше як 16 годин), платять йому тисячами. Харчі, як муку, солонину, масло, цукор, крупу дають дурно; хочеш чоботи, піди скажи, кому треба, дадуть тобі квіток, підеш в магазин от і в тебе вже чоботи, чи черевики, чи убрання і так все. (До речі, це є звичайнісінький спосіб комуністичної агітації по всьому світі; чув я його вже в кількох селах тепер в Галичині — примітка Біл). О, ні! Там всі рівні. Там, хто тільки не працює, так тому зле. (А на ділі бачили ми навпаки, а саме хто працює, той нічого не має, а хто комісарує, той автомобілями прогулюється). Бо там в Росії і на Вкраїні комуністи завели такі порядки, щоб робітникам тільки було найліпше. А тому кожен, хто хоче ліпше жити, най зараз їде на Вкраїну. Так говорили нам на мітінгах, писали в своїй газеті комуністи-агітатори — пояснювали мені оповідачі. І не диво, що ми повірили, — тягнули вони дальше. Чоловік собі не ворог, а бажає все чогось ліпшого. Тому зібравши манатки, партіями поїхали ми на Вкраїну. (Фактично в Харків приїжджають партії не більше 150 робітників Українців з Америки, переважно Галичане. Пізнати їх по одежі і зверхніх, американських манерах — примітка автора).

Повірили, поїхали, а тепер каємося та вже за пізно. По дорозі і в голову не заходило нам, що нас тут чекає. Та вже в Петрограді злякалися ми великих цін на все. Але нам пояснили, що на Вкраїні таньше і додали, що ми як робітники нічого на ринку купувати не будемо, бо все отримаємо за дурно. Повірили ми, та вже не дуже. Спиталися ще, чи є в кого доляри і сказали, що коли є, так конче треба їх виміняти в державному банкові, а то по дорозі можуть од нас їх забрати, особливо хто везе золотом, бо все золото перейняте державою і приватним людям золотих грошей тримати в себе не можна. До того ми як робітники, будемо все отримувати майже дурно так, що великої потреби в грошах нам не буде. Хоч-не-хоч, а не знаючи місцевого життя, а покладаючися на справедливість тутешніх комуністичних урядників, які, на нашу гадку, не повинні-б дурити нас, робітників, повимінювали ми в банку всі доляри, які хто мав по ціні 1.500 руб. більшевицьких за один доляр. І тут вперше „держава робітників" ограбила нас ганебно, бо як ми пізніше дізналися, фактичний курс доляра був 40.000 рублів більшев. (сорок тисяч). Дехто з нас виміняв так в банку (по 1.500 руб. за доляр) пару тисячів долярів, цебто пропало нізащо все наше гірко запрацьоване майно.

З Петрограду повезли нас в Москву. Тут при реґістрації спитався нас один урядник-комуніст, чого ми сюди приїхали і чого ми тут хочемо. Ми дуже здивувалися такому запитови і одповіли, що приїхали в державу робітників помагати їм, чим зможемо і улаштувати своє життє ліпше як в Америці. Він похитав тільки головою і не відповів нічого. В Москві продержали нас, Українців, пару днів і повезли в Харків, де мали знайти нам роботу і намістити по посадах. Але тут тільки і почалося наше пекло.

В Харкові, на стації в ваґонах тримали нас два місяці, поки познаходили нам роботу. За браком топлива, в місті помешкання не знайшлося, але аж коло Великодня дали нам якийсь зруйнований готель з голими, обдертими стінами і повибиваними вікнами. Сказали, щоб ми самі привели його до порядку. Харчів не давали ніяких, коли не рахувати квітків, при помочі яких мали ми вступ до совітської столової. Але що Ви там отримаєте? Без хліба чистісінька одна гола супка бульбова, тай тільки. І це називається обідом. Без снідання, без вечері! (А додам од себе, що всі столові радянські — приватних ресторанів нема, бо вони покасовані — дають тільки обід без хліба, чито картофляну супку, чито ячмінну дуже рідку кашу, а найліпших столових пр. в Харкові є три: одна, це столова Центрального Комуністичного Комітету, друга, Всеукраїнського Виконавчого Комітету, і третя, Ради Народніх Комісарів, але туди звичайний смертник не попаде, а особа „важна" при комуністичному уряді — примітка автора). Коли-б не купив я харчів на ринку, ми-б давно вже погинули з голоду. Але на ринку велика дорожнеча, бо як самі добре знаєте (а було це в травни місяци) фунт чорного хліба 3.500 руб., білого 5.000 руб., солонина фунт 18—20 тисячів руб., масло так само, ковбаса фунт 12 тис. руб., одно яйце 1.000 руб., шклянка солодкого молока 1.200 руб. — при чому все треба забувати, що ціни ростуть що дня і як я чув, вже третій рік ні трохи не спадають, але все підіймаються. Не диво, що в кого з нас були які грошики, швидко пороскочувалися і щоб дальше прожити, треба було взятися до одежі та нести її на продаж, щоб купить хліба. Найгірше було там, що з родинами. На кінець ті, що найбільше налягали на те, щоб їм дали роботу (хлопотали вони через свого товариша Ткачука, якого більшевицький уряд у Харкові назначив посередникфм між собою а еміґрантами і доручив йому піклуватися ними. Сам він завзятий комуніст і як сам він мені хвалився, два роки сидів в тюрмі Сполучених Держав за комунізм. Від него узнав я деякі подробиці про укр. життє в Америці, розуміється в комуністичному освітленню. Він читав лекцію про „Українців в Америці" в Укр. Клюбі у Харкові. З браку грошей теж випродує вже свою одежу на прожиття — примітка автора). Роботу таку їм дали, але од неї цілком їм не полекшало.

Місячної пенсії дають не більше 10.000 руб., як раз на два фунти хліба, і ще місячний „пайок", цебто 20 фунтів (фунт російський меньший од американського на 10 дк) ячмінної муки (і то не все), 2 фунти ячмінної крупи (теж не все), пів фунта цукру, восьму часть фунта мила (на мило тут великий голод, бо фабрики милосаренні стоять), два пуделка сірників, восьму часть фунта махорки (тютюн такий) — от і все. Хоч жий, хоч помирай. Коли є діти, то на кожну дитину до 16 літ дають по 9 фунтів ячмінної муки, фунт крупи ячмінної, пів фунта цукру — і більше нічого. І тиждень тим вижити трудно, бо до муки треба ще молока, омасти якоїсь, бульби і т. д. Про одежу вже нічого й згадувати і треба мати високу посаду і бути звісним комуністою, щоб з бідою дістати яку одежину. Коли хто є при магазинах, то той краде і перепродує. Так робить багата-багато. Щоб не виміняли ми були в Петрограді за безцін свої доляри, булаб нам велика поміч на довгий час, а так випродуємо свою одежу, сорочки, обув і з цього живемо. При тому думаємо, як би дістатися до Галичини (говоривші зі мною були Галичанами — примітка автора), бо хоч там теж — як ми чули — є дуже дорого, але не так як тут і швидче можна заробити. Тут таке право, що роботу, яку тобі дадуть, кинути сам не смієш, а прикований ти до неї як пес до ланцюга. (Називається це „общая трудовая мобілізація" — примітка автора). Коли кинеш самовільно (а увільнити од неї не хотять), зловлять, арештують, а то ще й розстріляють за якесь там „дезертирство трудове", як це вони називають. Деякі з наших еміґрантів дістали вже якось перепустку в Галичину (з декотрими я сам добирався до Галичини пр. Гальчуком Дмитром з Клівленду — примітка автора), але дістати їх дуже трудно, бо не пускають — з сумом кінчали мої оповідачі.

Ех, дурні, ми, дурні, — підхопили декотрі з них, — повірили ми брехунам тай заїхали в це пекло. Най би вони самі — оці комуністи — були сюди приїхали, та на своїй шкірі посмакували, що воно тут за життє. А то наївся один з другим такий комуніст, заплатили йому за брехню темним робітникам гроші, і горлає про грушки на вербі на Вкраїні, а темний нарід вірить і витрачує марно свою кервавицю та ще й по песьому тут, в тому більшевицькому пеклі, гине. Там в Америці не трудно бути комуністою, але тут треба доброї кишені з долярами, щоб ним бути дальше і багато і дуже багато з наших, що були раніще в партії, тепер повиписувалися, хоч кажуть вже, що вийшов такий закон, що забороняє виписуватися з партії комуністів. (Фактично такий декрет весною вийшов — премітка автора). Ліпше було в Америці хоч як тяжко працювати, а все таки заробить було можна, щоб не здохнути з голоду, або їхать в Галичину і йти там хоч на поденне, а всетаки вижив би. Хоч там теж дорого, зате всього можна дістати, а тут бувають такі дні, що коли комуністи ограблять ринок, кілька днів нічого не дістанеш. Тепер підходе літо, але що то буде в зимі, бо всі жалуються, що нема тут топлива і гірко приходиться мерзнути в голоді — так кінчали свою сумну історію приїхавші шукать щастя на більшевицькій Вкраїні.

Враження повищі і пригоди старався я переказати за оповіданнями приїхавших цьої зіми з Америки укр. робітників. Хто не вірить, той скоро почує декого з моїх оповідачів в Америці, бо декотрі з них, що вирвались з большевицького пекла на Вкраїні, думають негайно виїхати в Америку. Опріч цього переконувати невірного Тому, чи навертати правовірного комуністу в табор „дрібнобуржуазний" (любиме слово укр. комуністів для означення Українців-некомуністів) я не клав собі і в голову. Я хотів тільки, щоб ці з некомуністів-робітників, Українці, що не зазнали ще страшного голоду і холоду та од свавільної руки чекісти огидної смерти, щоб вони, поки випустяться на більшевицьку Україну, добре подумали, що творять. Бо потім сотвореного не вернуть. Будуть проклинати свою долю, а вона нічого не винна. Додам ще, що одною з причин, спонукавших мене звернутися з оцею статтею до українського громадянства в Америці була заява одного з важніщих комуністів-Українців, приїхавших з Америки (здається, о скільки не помиляюча, Ткачука в часі його лекції про „Амер. Укр."), що комунізм в Америці найкраще поширюється поміж Українцями а найгірше поміж Анґлійцями. Зате тут на Вкраїні найшвидче протверезуються з комуністичного угару ті з комуністів-Українців, що приїхали з Америки. Дехто з них швидко буде в Америці назад. Имеє уши да слушаеть — а треба додати — і думає.

Довге калуське, 2/VIII, 21.

Василь Білинський.

*) В ці дні комуністи приказують робітникам робити овертайму ще раз тільки (8 годин) а то й більше.

П. КУЛІШ.

ОРИСЯ.

I.

Співають у пісні, що нема найкращого на вроду, як ясная зоря в погоду. От же, хто бачив дочку покойного сотника Таволги, той би сказав, може, що вона краща й над ясную зорю в погоду, краща над повний місяць серед ночі, краща й над саме сонце, щб звеселяє й рибу в морі, звіря в дуброві, і мак у городі.

Може й гріх таке казати: де таки видано, щоб дівча було краще од святого сонця й місяця? Да вже, мабуть, так нас грішних мати на світ породила, що як споглянеш на дівоцку вроду, то здастця тобі, що вже ні на землі, ні на небі нема нічого кращого.

Гарна, дуже була гарна сотниківна! знали її по всій Україні; бо в нас на Вкраїні, скоро було в кого виросте дочка хороша, то вже й знають усюди. Було чи треба кому з молодого козацтва, чи не треба чого у Вітовці, іде за сто верст, аби тілько побачить, що там за дочка в сотника Таволги, що там за Орися, що всюди про неї мов у труби трублять! Да не багато с того виходило користи. Якось не було козацтву приступу до неї з залицянием. Чи батько був дуже гордий, чи дочка дуже пишна, того не знаю; а знаю; що було вернетця инший крутиус із Вітовець да й ходить, мов неприкаяний. Спитає його про Орисю товариш....

„Шкода", каже, „брате, нашого повабу й залицяння! Не для нас зацвіла ся квітка! Може, хто й застромить її собі за високу шапку, тілко той буде не з нашого десятка".

А товариш похитає мовчки головою, да й подумає: „От же занапастила козака!"

II.

А Орися була вже дитина, вирівнялась і викохалась, як біла тополя в леваді. Подивитця було на її старий сотник, подивитця на її пишний зрост і хорошу вроду, порадуєтця батьківським серцем, що дождав на старість собі такої дочки, а часом і посумує: „Доспіла єси, моя ясочко, як повний колос на ниві! Да чи знатиме женчик, яку благодать бере собі од Господа милосердного? Єсть багато людей, і статечних, і значних, що залицяютця на тебе, да не хотілось би мині оддаватьи тебе в руки сивому дідові: звялить тебе ревнуючи як вітер билину в полі. Ой, не хотілось би оддавать тебе й за молодого шибай-голову, що не поживе довго без степу да коня, поляже в полі буйною головою, а тебе зоставить горювать з дітоньками!"

Так собі думаючи да гадаючи, старий Таволга часом тяжко, тяжко засумує, аж сльоза покотитця йому з ока.

А Орися росла собі як та квітка в городі. Повна да хороша на виду, маяла то сям, то там по господі в старого сотника, похожала як по меду бжілка і всю господу звеселяла.

III.

Приснився раз Орисі предивний сон. Здалось, пришла до неї з того світу покойна паніматка, стала, над нею в головах, да й каже: „Дитино моя, Орисю! недовго вже тобі дівувати: що день благаю Господа милосерного щоб послав тобі вірну дружину".

Встала Орися ні смутна, ні весела, іде до панотця в світлицю, зачервонілась, як та квіточка, да й каже: „Панотченьку! позолили мої дівчата платте. Нехай запряжуть нам коней; поїдемо ми до Трубайла, під Турову Кручу: там вода, чиста, як скло, рине по камінням".

А панотець рече: „Чого-ж тобі, Орисю, так далеко їздити?"

„Хиба-ж то вже, паноченьку, й далеко?... на пів-години ходи; да туди-ж усе їхати лугом да левадами, що й не счуєшся як вода заблищить під горою.

А панотець: „О, я вже знаю, що аби чого забажала, то вмієш випросить. Поклич же мині старого Гриву!"

Поскочила Орися до дверей, не довго шукала Гриви, зараз привела його перед панотця.

А той Грива був старий, дідизний чоловік. Знав він пана сотника ще змалечку; випестив його на руках; вивчив і на коні їздить. Потім виходив з сотником у походах ледьви не всю Польщу, був з ним і в Криму, був і на Чорному морі; да вже на старість не схотів би й панства, аби тілько при йому дожити віку. Старий уже був дуже дідуган той Грива; брови на очи йому понасовувались, і борода сива, до пояса.

У війшов у світлицю, вклонився пану сотнику, да й каже: „Добридень, добродію!"

А сотник йому: „Здоров, добродію!" Бо вони один одного звикли добродіями величати.

„Запряжи", каже, „добродію, пару коней, візьми хоч той віз, що було сухарі в поході возим, да повези наших прачок до Трубайла".

А той йому: „Добре, добродію запряжемо. Чому не запрягти?"

І ото зараз іде, бере двох хлопців, викочує з-під повітки віз, довгий і широкий, добре йому знакомий, що не раз у лихій годині, засівши за його, одбивавсь од Ляхів, або од Татарви, не раз приняв через його й нужди не мало, часом як трапитця було утікать із ним по корчах, по болотах, по багнах, щоб вихопитьця мановцем із залги. Викочує старий Грива той віз тепер на иншую потребу; запрягає пару коней, що вже літа погасили давно в них той огонь, що кипить у серці, паше з очей і з ніздер, і кидає коня сюди й туди, на страх жінкам і дітям, а доброму козакові на втіху. Смирнії тепер ті два білі коники ходили під рукою сивого Гриви, що вже давно одвик од козацького герця.

От же дівчата Орисині несуть сорочки, шиті рушники, настілники і всяке добро; наклали повен віз, і сами посідали: усі в стьонжках да в квітках, — Орися поміж ними, — і як мак у городі всі квітки закрашає, так вона сиділа поміж своїми дівчатами. Сивий Грива сів спереду; хлопята кинулись одчинять ворота. Виглянув у вікно пан сотник:

„Не барися-ж там Орисю!"

А вона: „Ні, паноченьку!"

Ляснув погонич пугою; коні заржали, почувши лугову пашу; потюпали і зникли з очей і з возом, і з погоничем, і з дівчатами.

IV.

От уже й луг перед ними. І сюди зелено, і туди зелено. Було бо це саме на весні, як ще трава, свіжа да молода, тілько що вкриє землю. Скілько в-горі синього неба, стілько в-низу зеленого лугу. І так ясна зоря в-ночі покотитця, палаючи по небу, так тая Орися проїжжала широким лугом з своїми дівчатами.

Аж ось — шумить, реве Трубайло за левадами. Як розступитця дерево, а сонце як заблищить саме в тім місці, де вода рине через каміння, то ти-б сказав, що то не вода, а саме чисте скло, самий дорогий криштал рине з гори і бетця на дрібні склянки об каміння.

Над річкою Трубайлом стоїть висока круча. Вся обросла кучерявим вязом а коріння повисло над самою річкою. Дикий хміль почіплявсь за те коріння і колишетця кудлатими жмутками. А в-низу вода рине, да рине! Оце-ж тая й Турова Круча.

Дивлятця на неї дівчата, да й питаютця в старого Гриви, чого вона прозвалась Туровою?

„На що вам знать?" каже Грива.

„Адже ти на щось знаєш? Так і нам скажи!"

„Ой, мої голубята! Сказав би вам, да тілько більш не поїдете сюди на річку".

„Що-ж там таке? Скажи бо таки нам, дідусю!"

Як узяли просить, не видержав старий, сів на камені над річкою, да й почав глаголати:

„Колись-то давно, іще до Татарського лихоліття, правив Переяславом якийсь князь. Да й був собі той князь стрілець такий, що аби зуздрів на око, то вже й його; і кохавсь він у польованні. Ото-ж раз поїхав той князь на польованне, да й одбивсь у пущі од своєї челяді. Іде да іде пущею, коли-ж дивитця, аж на лощині пасетця стадо турів".

„А що-ж то, дідусю, за тури"? спиталася Орися.

„То, моя кришко, були дикі бики з золотими рогами; тепер уже їх нігде не зуздриш. Бачить князь тих турів; тілько не дивуєтця на їх золоті роги, а дивуєтця, що при них стоїть дівчина, така, що усею пущу красою освітила. Поскочив він до неї так сяє, що й приступить не можна. Забув князь і про свою челядь, і про те, що заблудив у пущі: вхопила його за серце тая чудовная краса.

„Дівчино!" рече, „будь моєю жоною!" А вона рече: „Тоді я буду тобі жоною, як Трубайло назад вернетця. „А князь їй знову: „Як не згодишся на моє прохання то я твої тури постреляю" — „Як постреляєш мої тури, то вже більш нічого не стрелятимеш". Розсердився нкязь, взяв лук з плеча і почав стрілять золоторогі тури. Сунулись ті тури в пущу, так і виваляли дерево; а князь за ними знай пускає стрілку за стрілкою. Прибігли над Трубайло... а Трубайло тоді був не такий узенький як тепер, — прибігли над високу кручу і всі шубовсть у воду! да й ні один не переплив, усі каменем лягли по дну, аж річку загатили. Сплеснула тоді дівчина руками: „Потопив еси моїх золоторогих турів, блукай же тепер по пущі по всі вічні роки!"... От же й блукає, кажуть, той князь до сього часу по пущі, і ніяк не знайде свого Переяслава. А Переяслав був уже і в Татарських руках, був і в Лядських, — чого вже не було з тим Переяславом? а він не знаде його, та й не знайде. А дівчинині тури лежать і досі каміннями в воді, і от прислухайсь: то не вода реве, а ревуть тури глухо з-під води. От же, кажуть, буде таке время, що князь приде на Турову Кручу, повстають тури і підуть шукати собі диких пущ по Вкраїні.

(Конець буде).

ДОПИСІ

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Народне віче.

За стараннем місцевого пароха, о. М. Кузіва, було тут скликане віче на день 21. серпня. Зараз по Службі Божій ціла тутешна громада зійшлася до шкільної галі, де застала вже бесідників, які мали промовляти на сім вічу.

Покликані на предсідателя віча п. Теодор Лупяк, а на секретаря п. Яків Красновський заняли свої місця; після чого став говорити др. Демидчук. Він завзивав усіх, хто лише почуває себе Українцем і любить свій нарід, свою вітчину, щоби приніс для тої закріпощеної Ляхами вітчини в жертву всьо, щи лише в його силі.

Другий бесідник, др. Мишуга, представив справу нашої рідної вітчини і збудив в кождого учасника такий жаль, що хиба камінне серце не зворушилося на представлювані ним кривди і терпіння наших староkраєвих земляків.

Третий з ряду бесідник, п. Р. Слободян, своєю мовою вказав спосіб, як треба проти такого страшного ворога як Ляхнаїзник боротися, а відтак завізвав усіх присутних, аби давали позичку національної оборони Східної Галицької Републики.

Ухвалено слідуючі резолюції:

1) Віче Українців в Елізабет, Н. Дж., домагається від уряду Злучених Держав признання независимости Західної (Галицької) України і привернення там народного правительства під проводом д-ра Евгена Петрушевича.

2) Українці, зібрані на вічу в Елізабет, Н. Дж., рішають усіми силами підперти правительство Західної України під проводом д-ра Евгена Петрушевича і зносити все, що можливе, на позичку національної оборони.

На початок декляровано на позичку понад $800, а є надія, що ще богато щирих синів дасть свою жертву на той великий жертвенник свого рідного народу і своєї вітчини.

Учасник віча.

КЛІВЛЕНД, О.

Моя сповідь.

Я згрішив перед українським народом і тепер, коли хочу поправитися, то мушу насамперед висповідатися перед українським народом.

Чоловіка молодого скоро можна перетягнути на чужу руку. І мені здавалося, що комуністична партія є справді тою партією, котра дійсно має на ціли визволити український нарід з неволі. Але показалося інакше. Росія богато способів уживала ще за російських царів і ніяк не могла змосковщити українського народу; а коли повалено царя, тоді вона вжила ще одного способу, під кличем: „Робітники всіх країв єднайтеся". І власне той клич богато пошкодив українській справі, бо український нарід думав, що з російським робітником погодиться, бо як російський так і український робітник був у Росії поневолений. А нині що сталося? Російський і український робітник як був так і є покривджений і як не мав права так і не має, бо повалили одну буржуазію, а на її місци настала друга буржуазія. І тепер котрі свідоміші українські робітники, то відступають від комуністичної партії. Між иншими відступив і я, бо я хоч большевик, але Українець і хочу України такої, котрою рядилиб не Москалі, ані Жиди, тільки українські селяни і робітники.

Нам нині не комуну будувати, котрої нігде в світі нема, але братися спільними силами до визволення України, бо ворог нищить наш край і народ. А коли будемо мати свою хату, то в своїй хаті буде своя правда і воля, і тоді будемо закладати такий лад, який нам сподобається; навіть і про комуну тоді можемо поговорити, бо будемо мати право.

Тож я взиваю Вас, Товариші, ідіть в слід за мною і покиньте тую ганебну роботу, котрою орудують бувші москвофіли, бо то всьо робиться за російські рублі. Дивіться, що пише наш товариш Д. Гальчук. А чому Гальчук так пише? Тому, що він був і є Українець, але що був затуманений московською дурійкою, бо повірив у те, що писали У. Щ. В. Він нині пише Вам виразно, що діється в Росії і на Україні і завзиває Вас, аби Ви не вірили в те, що пишуть У. Щ. В., бо се є лож. Ну і чого-ж Ви більше хочете?

Товариші! Пригадайте собі, що ми Гальчука виправляли до Росії і наказували йому, аби нам всю правду описав. І він пише, але Ви не вірите. Таж він в нашій партії найзавзятійше боровся за Совітську Росію і Радянську Україну. Таж ми його мали за героя, бо він перший відважився Цегельському голову розбити. Пригадайте собі, Товариші, як ми всі хвалили його за таку відвагу, а нині Ви не хочете повірити йому.

Чи тямите, Товариші, як У. Щ. В. тамтого року писали про російську комуну? А нині що вони пишуть? Пишуть, що комуни ще нема, тільки пляни ви готовляють на комуну. Нащо-ж нас дурили через два роки комуною, коли її не було? Тепер правда виходить на денне світло, бо комунікація отворена, то в тайні нічого не дасться тримати.

Тепер я відзиваюся до Вас, Товариші: Яку користь ми маємо з того, що ми складали, а Ви ще й нині складаєте гроші на пресовий фонд польської газети „Глос Роботнічи"? Таж польські робітники в Америці міліони гроший зложили і ще нині складають на Польщу, а на свою газету не можуть зложити, тільки український робітник має складати.

Вже час нам пізнати правду і не слухати жадних російських ані польських аґентів, бо як будемо слухати тих, котрі не желають нам добра, то будемо вічно стогнати в ляцькій і московській неволи. Не стрійте зубів на комісарський хліб, бо се є пусте! Я нераз мав нагоду почути від декотрого товариша, навіть неграмотного, ось-такі слова: „Я вже можу бути в Росії деяким урядником, або і комісаром". Товаришу! Тобі від того так далеко, як далеко є планета Нептун від землі.

Бувший комуніст.

ШЕНАНДОА, ПА.

Посмертна згадка.

Дорогі Браття і Сестри, Члени і Членкиці У. Н. Союза! Ділимося з Вами сумною вісткою: 20. серпня б. р. помер тут по 4-літній тяжкій недузі наш брат Семен Демчко. Він був членом братства св. Володимира, 98. відділ У. Н. Союза, і належав до нашої дорогої організації від її заснования аж до самої смерти. Покійний стояв твердо на українськім ґрунті і ніколи не піддавався намовам та підкупствам кацапських аґентів, котрих у нас не бракує. Він держався кріпко своєї любої організації і ще других заохочував до неї, аґітуючи за У. Н. Союзом до останної хвилі свого праведного життя.

Бл. п. Семен Демчко осиротив жінку і шестеро дітий, котрі є членами Укр. Молодечого Союза. Наша дорога організація любила покійного, бо зі свого запомогового фонду виплатила йому в послідних чотирох роках його прикрого положення 275 долярів, не нарушуючи його посмертного.

Бр. св. Володимира в Шенандоа у великім жалю за утратою одного з найвірнійших своїх членів желає нашій дорогій Організації сто тисяч нових членів — таких робітників, як був пок. Семен Демчко.

Чужа земля нехай буде Йому пером!

Николай Сулима,
секр. 98. від. У. Н. Союза.

МУСКІҐОН ГАЙТС, МІШ.

Українські бандити під покришкою большевизму.

Всі цивілізовані народи не назвуть інакше таких людців, які між Українцями витворилися тут в Америці, лише бандитами, ренеґатами, зрадниками свого поневоленого народу. Вони все кричать, що жиють для народу і за народ терплять, і більше нічого в них нема.

Найбільший розбишака (коли в него є серце) не поважився цего зробити, щоби підчас найбільшої пожежі напав на горіюче обійсте свого рідного брата і забирав його догаряюче добро. Таку брудну (в них красну) роботу розпочали виродні Українці в цій місцевости. На щастє цих виродів є у нас небогато і порахувати їх можна на пальцях одної руки.

Цікавий я знати, чи таке розпорядження хрунівської кирині вийшло від голови і чи тусаму роботу роблять всюди. Коли так, то вони далеко не зайдуть!

Большевики може й працюють для народу, але не для народу українського. Коли тут прийшли їх відозви (розбишацькі інструкції), то вони наняли собі Румуна, який розносив ці відозви по домах. Длячого українські большевицькі лідери самі не пійдуть до кождої української родини і не розкажуть людям про той російський рай? Бояться голубчики, щоб Українці не поломили їм ребер за те, що вони рабують нашу національну честь і помагають Ляхам утвердити своє панованнє в нашій Галичині.

Голубчики, московські слуги, панські форналі! Любите ви тілом і душею той рай, то йдіть собі там, а наш нарід лишіть у спокою. Не даєте жадної підмоги старому краєви, то не кричіть на тих, що дають, а йдіть собі дальше тою проклятою дорогою, яку вказує вам віроломна Москва.

Кричите, щоб Українці не давали гроший на якусь позичку, бо ті пани самі видумали таке, щоби собі гроший зібрати. Ви думаєте, що то ґальон „муншайну" зробити і 30 долярів в Українця взяти. Ох, ви запроданці. Ви дістаєте російські рублі на вашу розбишацьку роботу, тай жиєте мов та непотрібна господареви собака. Де що попаде, то все для него найліпше, бо то чуже. Але український мужик так жити не може, бо він до того не звик. Він любить понад все бути свобідним, без чужої опіки, і на жертвенник волі він зложить не тільки свої гроші, але і своє життє!

Софрон Богомаз.

ДО ВІРНИХ В BARNESBORO, PA. І З СУСІДНИХ ОКОЛИЦЬ.

5-го СЕПТЕМБРА

на Лейбор Дей, будемо посвящати два нові великі дзвони, красно мальовані образи, відновлення Української гр.-кат. Церкви Пренепорочного Зачатія Пр. Діви Марії в Барнесборо, Па., і двох нових бічних вівтарів.

Посвячення довершить наш Всесвітл. Апостольський Візитатор і Адміністратор Петро Понятишин.

Сим запрошуємо сердечно все доокличне наше Всечестне Духовенство, всі доокличні парохії, Братства, Товариства, Сестрицтва і всіх щирих Українців і Українок, прибути до нас на Лейбор Дей, 5-го септембра, в понеділок о 10. годині рано на посвячення і своєю присутностию звеличати наше торжество і показати чужинцям нашу силу, єдність і культуру. 04-06

ЦЕРКОВНИЙ КОМІТЕТ:
Парох, свящ. о. Йоан Волощук,
Стефан Рейба, Мих. Бончанський,
Григорій Яцко.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Укр. Нар. Дім, 217-19 Іст 6-та улиця.

УКР. ТЕАТРАЛЬНА ДРУЖИНА

при участи найкращих артистичних сил відограє

В СУБОТУ, 3. ВЕРЕСНЯ 1921

веселі комедії

ДЕ КОБИЛА ТАМ ЛОША

і

ПРОСТАК

(Хитрощі жінки перехитрені Москалем).

Початок о годині 8-мій вечером.

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ 1921

драма в 5-ох діях, І. Тобилевича

НАЙМИЧКА

Початок о годині 7.30 вечер.
Режисер: С. Корда.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЯХ БАЛЬ

05-06

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За одноразове оголошення в сій рубриці платиться 2 цнт. від слова. За більше разів по 1½ цента за слово за кождочасне поміщення. Двоpазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПЕТРО КОРОЛЕВИЧ, член Української Республиканської Капелі пошукує своїх родичів, які проживають в Америці вже 15 літ. Їх зовуть Степан Ковальський і дві його сестри, родилися на Київщині в м. Черкаси, де родився також Петро Королевич. Чи вони самі, чи хтоб о них знав, хай пише до нашої Редакції. 05-06

ПОТРІБНО дівчини або женщини до обслуги в ресторані і пекарні. Кандидатки мусять знати писати і читати. Платня добра. Голоситися до: MR. HLADIY, 331—9th Ave., cor. 29th St., New York City. 02,5,6

Я, **КАЗІМІР СКІНДЕР**, пошукую своєї жінки **ЕВИ СКІНДЕР**, котра втікла від мене з двома дітьми і з Петром Советом дня 13-го липня. Совет є середного росту, темного заросту, над чолом лисий, походить з Росії і говорить по московськи. Вона є Литвинка, має темно-жовте волосє; на правій руці має шрам з розтятя до кости; праву ногу має троха коротшу. З собою забрала 5-літного хлопця, Чалий, і молодшого 3-літного. Оба хлопці мають жовте волося. Вони всі мають находитися в стейтах Кентокі або Вест Вірджінії. Вона говорить до дітий по литовськи а до него по московськи. Хтоби їх пізнав, нехай повідомить мене на понисшу адресу а дістане $25.00 нагороди. CHARLES SKINDER, Box 109, Colver, Pa., Cambria Co. 02,4,6